

Klasyfikacja zdarzeń w zakresie INCURSION/EXCURSION

Pojęcie	Definicja zdarzenia	Źródło / Uwagi
Runway Incursion (RI)	Runway Incursion (wtargnięcie na pas startowy) – każde zdarzenie na lotnisku, które polega na nieprawidłowej obecności statku powietrznego, pojazdu lub osoby na chronionym obszarze powierzchni przeznaczonej do startów i lądowań statków powietrznych. Uwaga: „Nieprawidłowa obecność” może być skutkiem: - niewykonania ważnej zgody kontroli ruchu lotniczego (ATC) przez pilota lub kierowcę pojazdu, - wykonania nieodpowiedniej zgody ATC, która została wydana błędnie. Czyli Zdarzenie, w którym statek powietrzny, pojazd, osoba lub inny obiekt nieuprawniony znajduje się na drodze startowej, pasie startowym lub w ich strefie ochronnej, stwarzając ryzyko kolizji z innym statkiem powietrznym. - <u>Przyczyny</u>: Najczęściej wynika z błędów komunikacyjnych, nieprzestrzegania instrukcji kontroli ruchu lotniczego, dezorientacji na lotnisku, błędów proceduralnych lub nieautoryzowanego wejścia na drogę startową. - <u>Przykład</u>: Pojazd obsługi naziemnej wjeżdża na drogę startową bez zgody kontroli ruchu lotniczego, podczas gdy samolot przygotowuje się do startu.	- ICAO Doc 4444 (PANS-ATM) - ICAO Doc 9870 (Manual on the Prevention of Runway Incursions) - GAPPRI (Global Action Plan for the Prevention of Runway Incursions) https://skybrary.aero/articles/runway-incursion
Runway Excursion (RE)	Definicja ICAO: „A veer off or overrun off the runway surface (ICAO).” Runway excursion (Wypadnięcie z drogi startowej) - zdarzenie lotnicze polegające na niezamierzonym opuszczeniu pasa startowego przez statek powietrzny. Może ono przyjąć dwie główne formy: - Overrun – samolot wypada poza koniec pasa startowego (np. z powodu zbyt dużej prędkości lub zbyt późnego rozpoczęcia hamowania). - Veer-off – samolot zbacza z drogi startowej poza linie krawędziowe (np. z powodu utraty kontroli nad statkiem powietrznym). Czyli Zjazd statku powietrznego na pobocze, trawę lub inną powierzchnię poza wyznaczoną drogą, które może być spowodowane następującymi czynnikami: - Błędami pilota (np. nieprawidłowe podejście do lądowania) - Złymi warunkami pogodowymi (np. deszcz, śnieg, wiatr boczny) - Problemami technicznymi (np. awaria hamulców) - Zanieczyszczeniem lub śliskim pasem startowym - Nieprawidłowym obliczeniem długości pasa potrzebnej do startu/lądowania.	- Definiowane na podstawie materiałów ICAO, EASA - GAPPRE (Global Action Plan for the Prevention of Runway Excursions) https://skybrary.aero/articles/runway-excursion

Pojęcie	Definicja zdarzenia	Źródło / Uwagi
Taxiway Incursion (TWY I)	ICAO (Annex 14, Doc 9870 – Manual on the Prevention of Runway Incursions) Nie definiuje bezpośrednio „taxiway incursion”, ale przez analogię do „runway incursion” można przyjąć, że: Taxiway incursion to każde nieautoryzowane wtargnięcie statku powietrznego, pojazdu lub osoby na drogę kołowania, które może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa operacji naziemnych. EASA: Nie ma formalnej definicji w przepisach, ale w dokumentach analitycznych i raportach bezpieczeństwa EASA traktuje taxiway incursion jako: Nieautoryzowane lub niezamierzone wejście na drogę kołowania przez statek powietrzny, pojazd lub osobę, które może prowadzić do potencjalnego konfliktu z innym ruchem naziemnym.	W dokumentach ICAO oraz EASA brakuje formalnych, jednoznacznych definicji dla zdarzeń typu Taxiway Incursion/Excursion oraz Apron Incursion/Excursion. Zdarzenia tego typu można określać analogicznie, korzystając z ogólnych definicji wtargnięcia (incursion) lub wypadnięcia (excursion) z dowolnego obszaru w obrębie pola ruchu naziemnego, w tym dróg kołowania oraz płyt postojowych.
Taxiway Excursion (TWY E)	Taxiway excursion to zdarzenie, w którym statek powietrzny opuszcza drogę kołowania (movement area), ale nie pas startowy, w sposób niezamierzony, np. z powodu błędu pilota, warunków pogodowych lub awarii technicznej	Interpretacje oparte są na analogii do definicji zawartych w materiałach i dokumentach publikowanych przez ICAO i EASA, np.:
Apron Incursion (Apron I)	Apron incursion to sytuacja, w której statek powietrzny, pojazd lub osoba nieautoryzowanie wchodzi na płytę postojową (apron) lub wyznaczone na niej stanowisko, co może prowadzić do kolizji lub zakłócenia operacji naziemnych. Doprecyzowanie Apron Incursion: Zajęcie niewłaściwego (np. nieprzydzielonego) stanowiska postojowego określane jest jako apron incursion	▪ ECCAIRS Aviation 1.3.0.12 Data Definition Standard Attribute Values ▪ ICAO Doc 9830 Advanced Surface Movement Guidance and Control Systems (A-SMGCS) Manual ▪ EASA ANNUAL SAFETY REVIEW 2023
Apron Excursion (Apron E)	Apron excursion to sytuacja, w której statek powietrzny opuszcza wyznaczoną strefę ruchu na płycie postojowej (apron), co może prowadzić do uszkodzeń sprzętu, kolizji lub zagrożenia dla personelu naziemnego. Doprecyzowanie Apron Excursion: Każde naruszenie przez statek powietrzny wyznaczonego przez linie ERA/ASA pola stanowiska postojowego oraz zatrzymanie SP w polu stanowiska postojowego poza określonym/wyznaczonym punktem zatrzymania.	▪ https://skybrary.aero/articles/runway-incursion ▪ https://skybrary.aero/articles/runway-excursion

Kluczowe różnice:

- **Lokalizacja zdarzenia:** Wypadnięcie to opuszczenie wyznaczonej drogi startowej (RE), drogi kołowania (TWY E), wyznaczonej powierzchni stanowiska postojowego samolotu (Apron E), natomiast wtargnięcie to nieautoryzowane wejście/wjazd na nie.
- **Charakter zdarzenia:** Wypadnięcie dotyczy utraty kontroli nad ruchem statku powietrznego, wtargnięcie dotyczy naruszenia zasad dostępu do wyznaczonych powierzchni (drogi startowej, kołowania, postoju).
- **Ryzyko:** Wypadnięcie grozi uszkodzeniem samolotu lub infrastruktury, wtargnięcie stwarza ryzyko kolizji z innym obiektem.